

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 821/2021
14.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ..., ГГ из ..., ДД из ... и ЂЂ из ..., чији су заједнички пуномоћници Душан Марковић и Никола Јанковић, адвокати из ..., против туженог ЈП ЕПС Београд, Огранак РБ Колубара Лазаревац из Лазаревца, ради исплате, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 507/20 од 18.09.2020. године, у седници већа одржаној 14.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужилаца, **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 507/20 од 18.09.2020. године, у ставовима првом, другом, трећем, четвртном, петом, шестом, седмом и осмом изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА**, као неоснована, жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 142/19 од 26.12.2019. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцима солидарно накнади трошкове ревизијског поступка за састав ревизије у износу од 42.000,00 динара, а за судске таксе на ревизију и одлуку о ревизији сваком од тужилаца и то: тужиоцу АА из ... износ од 46.680,00 динара, ББ из ... износ од 47.400,00 динара, ВВ из ... износ од 45.720,00 динара, ГГ из ... износ од 47.400,00 динара, ДД из ... износ од 46.200,00 динара и ЂЂ из ... износ од 45.960,00 динара, све у року од 8 дана од дана пријема отправка пресуде.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 142/19 од 26.12.2019. године, ставовима првим, другим, трећим, четвртим, петим и шестим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца и обавезан тужени да им на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом, све ближе наведено у овим ставовима изреке као и да у корист тужилаца уплати доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду ПИО. Ставом седмим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима на име трошкова парничног поступка исплати износ од 262.170,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 507/20 од 18.09.2020. године, ставовима првим, другим, трећим, четвртим, петим и шестим изреке, првостепена пресуда је преиначена у ставовима првом, другом, трећем, четвртном, петом и шестом изреке тако што је тужбени захтев тужилаца одбијен, као неоснован. Ставом седмим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу седмом изреке првостепене пресуде, тако што је одбијен захтев тужилаца за накнаду трошкова парничног поступка. Ставом осмим изреке, обавезани су тужиоци да туженом накнаде трошкове другостепеног поступка у износу од 77.404,84 динара. Ставом деветим изреке, одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011...18/2020, у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужилаца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у радном односу код туженог на неодређено време. У спорном периоду од марта 2016. године до септембра 2019. године обављали су рад тако што су сваки други дан радили у времену од 07 до 19 часова, односно сваки други дан су радили по 12 часова, а организација рада је таква да тужиоци мењају друге запослене на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан раде од 07 до 19 часова, а други дан им је пауза, који циклус се редовно понавља. На основу наведеног начина рада, првостепени суд је извео закључак да су тужиоци обављали рад у сменама, те да тужени приликом обрачуна исплате зараде тужиоцима, зараду није увећао за рад по основу сменског рада за 8,9% сходно одредби члана 38. став 1. тачка 4. Појединачног колективног уговора туженог. Првостепени суд се позвао на одредбу члана 7. став 2. тачка 2. Појединачног колективног уговора туженог („Службени гласник РС“ број 15/15), којом је уговорено да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку радног времена. Оценом налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке утврђена је за сваког од тужилаца разлика између исплаћене зараде и увећане зараде по основу сменског рада за све сате које су тужиоци радили у смени, а која представља штету коју су тужиоци претрпели.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да су тужиоци радећи по напред описаном моделу остварили право на исплату увећане зараде по основу сменског рада, а како тужени није вршио обрачун и исплату увећане зараде тужиоцима за сменски рад, то је тужиоцима нанета штета због мање исплаћене зараде у наведеном периоду, због чега је тужбени захтев усвојио.

Међутим, по оцени другостепеног суда, рад тужилаца није сменски рад, због чега тужиоци немају право на исплату увећане зараде по том основу, нити им је причињена штета приликом обрачуна накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора у спорном периоду, због чега је преиначио првостепену одлуку и одбио тужбени захтев.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом указује да је побијана другостепена одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Наиме, одредбом члана 108. став 1. тачка 2. и 3. Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр. 24/05...32/13), прописано је да запослени има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду и то: за рад ноћу и рад у сменама, ако такав рад није вреднован при утврђивању основне зараде - најмање 26% од

основице, за прековремени рад – најмање 26% од основице, док је ставом 3. истог члана прописано да општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду.

Одредбом члана 7. став 2. тачка 2. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије („Сл. гласник РС“, бр. 15/15), прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку раног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕС сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или без прекида (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (пертурнум, по реду, редом). С обзиром да се под турнусом подразумева утврђен ред у коме више лица једно за другим обављају неки посао радећи наизменично и смењујући се, између ова два појма нема никакве разлике и представљају синониме. Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада који наши закони не садрже.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени тужиоцима није извршио увећање зараде према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да су тужиоци у утуженом периоду радили по моделу радног времена 12/36, Врховни касациони суд налази да је првостепени суд правилно усвојио тужбени захтев и обавезао туженог на исплату тражене разлике у заради по основу сменског рада, са припадајућим доприносима.

По оцени Врховног касационог суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање 2 смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног касационог суда правилан закључак првостепеног суда да тужиоци, у смислу одредбе члана 108. став 3. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, имају право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, у утуженом периоду, а правилно је првостепени суд обавезао туженог да за тужиоце изврши уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО.

Како је другостепени суд због погрешне примене материјалног права одбио тужбени захтев којим су тужиоци тражили да се обавезе тужени да тужиоцима исплати наведене накнаде, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену пресуду, у ставовима првом, другом, трећем, четвртном, петом,

шестом, седмом и осмом изреке, тако што је одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду.

Тужиоцима, према успеху у ревизијском поступку, применом одредби чл. 153, 154. и 163. ЗПП припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, па је применом тарифног број 17. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката) обавезан тужени да тужиоцима солидарно накнаду трошкове за састав ревизије у износу од 42.000,00 динара, према важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката. Поред тога тужиоцима припада право на наканду трошкова судских такси на ревизију у износу од по 7.800,00 динара и на одлуку о ревизији и то тужиоцу АА из ... у износу од 38.880,00 динара, ББ из ... у износу од 39.600,00 динара, ВВ из ... у износу од 37.920,00 динара, ГГ из ... у износу од 39.600,00 динара, ДД из ... у износу од 38.400,00 динара и ЂЂ из ... у износу од 38.160,00 динара, применом Таксене тарифе из Закона о судским таксама.

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Туженом не припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, јер састав одговора на ревизију није била нужна радња за одлучивање у ревизијском поступку, па је применом члана 165. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Божидар Вујичић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић